

VĪRIETIS UN DĀLIJAS

Augusta izskanā pirmizrādi piedzīvoja žurnālista un režisora **GUNTA BOJĀRA** debija dokumentālā kino žanrā — filma „Vīrietis un dālijas”. Tā stāsta par jaunu vīrieti, kurš pēc mātes nāves turpina viņas mūža darbu — milzīgas dāļiju kolekcijas uzturēšanu. Aiz krāšnajiem ziediem slēpjās neatbildēti jautājumi gan par filmas varonu dzīvēm, gan to, kā tās turpināt, atsvabinoties no pagātnes nastas. Filmu iespējams noskatīties Latvijas Televīzijas ēterā, interneta straumēšanas platformās, kā arī festivālu ietvaros.

TEKSTS: Evija Ozola

FOTO:

Aleksejs Belokopitovs

Kā radās filmas scenārija ideja?

Patiessībā tas nebija nekas sarežģīts. Dzīvē bieži gadās satikt interesantus cilvēkus ar īpašiem stāstiem, un tā notika arī ar mani. Eksperimentālos nolūkos biju izdomājis audzēt dālijas, lai piepildītu savu bērnības sapni. Braucu pēc dāļiju gumiem Dundagas pusē, jo internetā atradu informāciju, ka tur ir liels dāļiju dārzs un to selekcionārs. Tā satiku jaunieti ap trīsdesmit gadiem — Dzintaru Bumbieri. Izrādījās, ka visa milzīgā dāļiju selekcija bijusi viņa *mamma* sirds darbs un mūža mīlestība, turklāt, sarunājoties ar Dzintaru, ievēroju, ka aiz krāšnajiem ziediem un skaistā puķu stāsta patiesībā slēpjās skarbs dzīvestāsts. Jutu, ka Dzintars vēlas tajā daļīties, jo šis stāsts un emocijas nāca laukā burtiski pa visām malām. Pirmajā mirkļi gan nenoreāģēju, jo darbojos ap dāļījām, bet pēc tam man ienāca prātā, ka šo materiālu ir vērts izpētīt vairāk un pastāstīt par to arī citiem. Filmā ir atspoguļots Dzintara dzīvesstāsts un savstarpējās attiecības viņa ģimenē, ietverot arī pagātnes, tagadnes un nākotnes līnijas, kas atvasinās no šī puķu stāsta. Tas ir arī stāsts par cilvēkiem, kas velta sevi vienam darbam mūža garumā, bieži vien atstājot otrā plānā ģimeni, un to, kas no tā beigās sanāk. Šādi stāsti un kaut kādā ziņā tiešāki vai mazāk tieši tēlu prototipi patiesībā vijas cauri visai Latvijai. Domāju, ka šī filma ir dzīvi ilustrējoša un liek cilvēkiem aizdomāties par to, ka visam ir sava sākums un arī sekas.

Vai Dzintars uzreiz piekrita filmēties?

Sākumā viņš nedaudz šaubījās kamēru klātbūtnes dēļ, bet man viņš nebija ilgi jāpierunā. Dzintaram pašam, kā saka, vajadzēja šo stāstu no sevis norakstīt, lai, ar to daloties, no smaguma atbrīvotos. Kurzemniekiem šāda

atklātība it kā nav raksturīga, bet es teiktu, ka tas, no vienas pusēs, ir stereotips. Dzintars ir kurzemnieks, bet viņa stāsti ir dziļi un pamatīgi, viņam dvēseliski izgērbjoties pilnībā. Šādu atklātību ļoti novērtēju, jo dokumentālajā kino tā ir vajadzīga.

Cik ilgā laikā tapa filmas materiāls?

Filmējām aptuveni gadu, jo man bija plāns, ka izejam cauri visam dāliju augšanas posmam. Vasaras izskāņā ir jāpagaida, līdz viss nozied, tad kāti jānogriež un dāliju gumijās liek kastītēs. Dzintara gādījumā tie pēc tam tiek nesti uz speciāli izveidotu šķūni, kurā jāuztur noteikta temperatūra, lai gumiem ziemā nav ne par siltu, ne aukstu. Savukārt pavasarī dālijas stāda un augsne ir jārūsina un jāravē. Tas viss ir vesels process, un tāpēc mēs filmēšanas gaitā gribējām iziet pilnu gada-laiku ciklu. To arī izdarījām. Otrs iemesls, kāpēc filmējām tik ilgi, bija mūsu iekšējais uzstādījums — ar Dzintaru vienojāmies, ka šī gada laikā viņam būs jāatbild pašam sev, vai viņš ar dālijām turpinās nodarboties un ies plašumā, vai metis visam mieku. Tas bija viņa termiņš, cikls, kura laikā viņam jārod atbilde uz šo jautājumu.

Pieņemu, ka to uzzināsim, tikai noskatoties filmu...

Jā, tā ir. Patiesībā filmas noslēgumā būs rodamas vairākas atbildes — Dzintaram ir nenoskaidrotas un joprojām sāpīgas attiecības ar mammu, lai gan viņa ir mirusi. Tāpat viņam ir nostalgiskas attiecības ar venu klasesbiedreni, kurā viņš ir iemīlējies jau kopš skolas pirmajām klasēm. Viņš visu dzīvi viņu ir mīlējis un tikai filmas tapšanas gaitā beidzot uzdrīkstas šai sievetei uzrakstīt vēstuli. Filma atbild uz jautājumiem par to, kas notiks ne tikai ar dālijām, bet arī šiem stāstiem. Vēl tajā ir tēva un dēla attiecību līnija, jo Dzintaram arī ar viņu ir visai sarežģītas attiecības, turklāt tēvs pēc Dzintara mātes nāves ir apprecējies vēlreiz un viņam ir jauna sieva.

Stāsts, ko caur šo filmu izstāsti, ir ļoti intīms. Šī iemesla dēļ dokumentālisti nereti satuvinās ar savu filmu varoņiem. Vai tā notika arī ar jums?

Es neteiku, ka mēs kļuvām par draugiem un katru dienu sazvanāmies, bet kontaktu uzturam. Dzintars bija arī uz filmas pirmizrādi, un priečajos, ka kaut kādas atskārsmes radās arī viņam pašam. Te savā ziņā atklājas dokumentālista darba grūtums — atsedzot cilvēku un parādot viņu visai pasaulei, nereti ir tā, ka stāsta varonis, redzot, kas uztaisīts, īsti apmierināts ar rezultātu nav. Tomēr Dzintars ir ļoti domājošs, viņš kaut kādā ziņā pats sev ir baigais psihanalitikis un var

„Šī filma ir dzīvi ilustrējoša un liek cilvēkiem aizdomāties par to, ka visam ir sava sākums un arī sekas.“

visu izdomāt, kāpēc noticis tā vai tā. Viņš visu analizē, vienīgi ar šo analīzi ir tā, ka Dzintars daudz runā, bet mazliet par maz dara. Viņš it kā prāto, vērtē, bet realitātē nekas nemainās. Tiesa, redzot filmu, viņš atzina, ka, lai gan brīžam skatīties bijis grūti, no malas kaut kas tomēr redzams labāk un vairāk. Šī iemesla dēļ viņš savā dzīvē ir pamainījis vismaz kaut kādas nianes.

Var teikt, ka viņam esi palīdzējis uztaustīt jaunu ceļu?

Es ceru. Lai gan katram cilvēkam ir tāds ceļš ejams, kāds viņam paredzēts, un ko mēs tur varam palīdzēt... Varam kaut ko teikt, neteikt, bet gala lēmuma pieņēmējs tāpat vienmēr būs pats cilvēks. Turklāt — ko nozīmē palīdzēt? Vai ceļš, ko Dzintars ir gājis, bija slīkts? Nē, es tā nevaru apgalvot... Tas bija viņa ceļš, un es negribēju viņam blakus būt psihoterapeišs ar kameru. Šajā gadījumā es savu darbu neuztvēru kā palīdzību, jo filma patiesībā ir adresēta bērnu vecākiem, kuri, aizraujoties ar darbu vai citām lietām, nereti otrā plānā atstāj savas atvases un tad brīnās, kāpēc bērns izaudzis tāds, kāds ir. Piemēram, kāpēc viņš pēkšņi ir slinks... Bieži vien atbilde ir tāda, kāda tā ir, tāpēc, ka paši vecāki nav saviem bērniem iemācījuši būt čakliem. Filmā tiek runāts arī par šiem jautājumiem, un tas liek cilvēkiem aizdomāties, es teiku, arī filozofiski.

Vai bija brīži, kas aizkustināja tevi pašu, lika padomāt arī par savu ikdienu un pieņemtajiem lēmumiem?

Tas, kas man pašam filmā ļoti patika un ko, ceru, ieraudzījis arī Dzintars, ir tēva

un dēla līnijas spēcīgums. Dzintaram attiecībā uz konkrēto tēmu ir mazliet aizmiglotas acis. Viņa tēvs, visu dzīvi pavadot kopā ar sievu, kura bija aizrauta ar dālijām, savā ziņā bija nolikts kareivja lomā, savukārt viņa sieva bija komandiere. No tēva dzīvesstāsta sapratu, ka šī nebija iemīļotākā pozīcija, kādā viņš gribētu būt, it īpaši kā vīrietis. Savukārt tagad viņam ir jauna sieva un Dzintara tēvs ir pilnīgi uzplaucis, tur ir pavisam citas attiecības un acīm redzams mīlestības strāvojums, kas jaušams jau pa gabalu. To nevar nerēdzēt. Viņi abi mirdz kā divas bumbiņas tālumā. To vērojot, esmu sapratis, ka patiešām ir šie savi cilvēki, ar kuriem, veidojot attiecības, varām sataustīties ļoti ātri. Tad neveidojas upura un varmākas, kalpa un kunga vai atlījas un barveža attiecības, bet veselīga, normāla un cieņpilna būšana līdzās. Dzintarā, protams, strāvo greizsirdība, ko var just arī filmā, bet es ceru, ka viņš ieraudzīs skaisto, kas pastāv starp viņa tēvu un jauno sievu. Es to ieraudzīju.

Vai tev padomā ir arī citi dokumentālā kino projekti, ko realizēt tuvākajā laikā?

Šobrīd man prātā ir Saeimas vēlēšanas. (Smejas.) Mans pamatdarbs ir politika un analītiskā žurnālistika. Tur ir visādas interesantas lietas, ko man sabiedrībai vēl jāizstāsta. Bet, protams, kaut kādā ziņā mana daiļrade ir arī ļoti dažāda. Tomēr dokumentālais kino un citi projekti ir hobījs. Ja es redzēšu kaut ko interesantu, par ko gribēšu pastāstīt pārējiem cilvēkiem, es to noteikti nepalaidīšu garām, taču idejas speciāli uzņemt jaunu dokumentālo filmu man šobrīd nav. *✓*

Par tevi pasautē un pasauli tevī

OKTOBRIS 2018

una

Svinam svētkus!
OTRS ŽURNĀLS
DĀVANĀ

Uzņēmējs

Uldis Pīlēns

„Ja prātam ir domstarpības ar
sirdi, labāk paļauties uz sirdi”

DISKUSIJA

KUR
PATIESĪBĀ
SLĒPJAS
SIEVIETES
SPĒKS?

SAULES
PĀRSKŪSTĪTA
ĀDA
GLĀBŠANAS
PLĀNINŠ
RUDENĪM

Natālija
JANSONE

„LAIME IR
MŪSU PAŠU
LĒMUMS”

DUNDAGAS
BIBLIOTĒKA

Cena 2,98 EUR

ISSN 1407-2165

9 771407 216004

IZDEVNIECĪBA DIENAS ŽURNĀLĀ

10